

Alicja Szałagan

Inteligent bez głupców. O adresie krytycznym "Fachowca" Berenta, Jerzy Tynecki "Ruch Literacki" nr 1 (1986) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 30/3-4 (105-106), 422

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TUSZYŃSKA Agata: Maria Wisnowska - osobowość artystyczna epoki przełomu. /W:/ Przełom antypozytywistyczny w polskiej świadomości kulturowej końca XIX wieku. Red. T. Bujnicki, J. Maciejewski. Wrocław 1986, Oss., PAN IBL, s. 115-129.

Tragiczna śmierć aktorki teatrów warszawskich, Marii Wisnowskiej, stała się przedmiotem analizy w artykule, którego autorka dostrzega w dramacie XIX-wiecznej heroiny typowe zjawisko współczesnych jej czasów. Wywodząc się z epoki pozytywizmu Wisnowska realizowała swym życiem model bliski kanonom estetycznym i program modernizmu. "Światy", które tworzyły artystkę - sztuka, miłość, śmierć - zostały zrekonstruowane na podstawie sprawozdania z rozprawy sądowej jej zabójcy i wspomnień z epoki, z zamiarem, co podkreśla autorka, pokazania ich związków z epoką dopiero nadchodzącą.

BP/105-106/167

A.Sz.

TYNECKI Jerzy: Inteligent bez głupców. O adresie krytycznym "Fachowca" Berenta. /W:/ Przełom antypozytywistyczny w polskiej świadomości kulturowej końca XIX wieku. Red. T. Bujnicki, J. Maciejewski. Wrocław 1986, Oss., PAN IBL, s. 61-77.

Polemika z dotychczasową interpretacją powieści Berenta. Dla właściwego rozpoznania adresu krytycznego utworu autor rekonstruuje świadomość bohatera "Fachowca", zestawiając ją jednocześnie ze świadomości bohaterów powieści tendencyjnych Orzeszkowej. Zabieg ten ujawnił szereg cech różniących w sposób zasadniczy te postaci pod względem pochodzenia społecznego, wyposażenia intelektualnego, dyspozycji kulturowych. Bohater "Fachowca", inaczej niż bohaterowie Orzeszkowej, nie umie samodzielnie poruszać się po świecie wartości, gdy jednak uświadamia sobie, że wybrani na przewodników przedstawiciele inteligencji poddają go manipulacji, zwraca się gwałtownie przeciwko nim. We wniosku końcowym inteligencję właśnie wskazuje się jako obiekt krytyki powieściowej.

BP/105-106/168

A.Sz.